

Sygn. akt: III AUa 1693/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak (spr.)

SSA Iwona Szybka

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2013 r. w Łodzi

sprawy **B. P.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddziałowi Regionalnemu w Ł. P. Terenowa w Z.**

o wysokość renty rolniczej,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt: IV U 554/12;

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym i oddala odwołanie.

Sygn. akt: III AUa 1693/12

UZASADNIENIE

Decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (...) z dnia 5 kwietnia 2012 roku odmówiono ubezpieczonej B. P. doliczenia do wysokości świadczenia okresu pracy w gospodarstwach rolnych od 1 lipca 1977 roku do 30 kwietnia 1985 roku.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy zmienił powyższą decyzję w ten sposób, że uwzględnił, przy obliczaniu wysokości renty rolniczej B. P., okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin od 1 stycznia 1983 roku do 30 kwietnia 1985 roku, oddalając odwołanie w pozostałej części.

Sąd Okręgowy ustalił, że uprawniona do renty rolniczej B. P. od marca 1975 roku do stycznia 1996 roku była właścicielką gospodarstwa rolnego. Do ubezpieczeń społecznych rolników zgłosiła się od 1 maja 1985 roku i od tej daty opłacała składki na własne ubezpieczenia społeczne rolników.

Sąd Okręgowy wywiódł w uzasadnieniu skarżonego wyroku, że ubezpieczona nie wykazała, iż w okresie od 1 lipca 1977 roku do 31 grudnia 1982 roku opłacała składki na Fundusz Emerytalny Rolników, a jedynie to uprawniałoby do uwzględnienia tego okresu w stażu rentowym. Natomiast odnosząc się do okresu od 1 stycznia 1983 do 30 kwietnia

1985 (okres od 1 maja 1985 został przez KRUS uwzględniony) Sąd Okręgowy uznał, że okres ten podlega zaliczeniu do stażu ubezpieczenia, od którego zależy wysokość świadczenia na podstawie art. 25 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, bowiem ubezpieczona będąc właścicielką gospodarstwa rolnego w nim pracowała i z tego tytułu podlegała ubezpieczeniom z mocy ustawy.

Wyrok sądu pierwszej instancji zaskarżony został apelacją organu rentowego. Apelacja zarzuciła zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie prawa materialnego: art. 20 ust. 1 oraz art. 25 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 6 pkt 14 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, polegające na zaliczeniu do renty rolniczej okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1983 roku do 30 kwietnia 1985 roku, podczas gdy wnioskodawczyni nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników.

Powołując się na powyższy zarzut apelacyjny organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona. Poza sporem w rozpoznawanej sprawie jest, że ubezpieczona B. P. w 1975 roku stała się właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 4,34 ha nabytego w trybie przepisów ustawy z dnia 26 października 1971 roku o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz. U. Nr 27, poz. 250 ze zm.), z prawem dożywocia na rzecz dotychczasowego posiadacza gospodarstwa. Fakt ten został stwierdzony w trybie administracyjnym aktem własności ziemi nr (...) z dnia 29 marca 1975 roku, nadanym przez Naczelnika Powiatu w S.. Niespornym jest również, że w dniu 22 kwietnia 1985 roku małżonkowie B. P. i K. P. przejęli gospodarstwo rolne po J. i N. P.

(teściach ubezpieczonej) o obszarze 5 ha i 60 arów. Ubezpieczona dopiero od przejścia gospodarstwa teściów, od 1 maja 1985 roku zaczęła opłacać składki na własne ubezpieczenie rolnicze. Nie przedstawiła żadnych dowodów na wcześniejsze opłacanie składek na ubezpieczenie rolnicze, czy to jako rolnika, czy też domownika rolnika. Zatem należy przyjąć, że składki na ubezpieczenia społeczne rolników płaciła dopiero od 1 maja 1985 roku.

W przedmiotowej sprawie sporna jest wysokość renty rolniczej. Świadczenie to, zgodnie z art. 24 ustawy z 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2008 r., nr 50, poz. 291 ze zm.) składa się z dwóch części, a mianowicie części składkowej i części uzupełniającej. Dla każdej z tych części ustala się wskaźnik wymiaru. Część składkową świadczenia oblicza się według art. 25 powołanej ustawy. Co do zasady po myśli art. 25 ust. 1 ustawy część składkową ustala się przyjmując po 1 % emerytury podstawowej za każdy rok podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu. W tym miejscu od razu należy wyjaśnić, że stosownie do definicji zawartej w art. 6 pkt 14) ustawy, ilekroć w ustawie mówi się o okresach podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu - rozumie się przez to tylko takie okresy, za które opłacono przewidziane w odpowiednich przepisach składki na to ubezpieczenie, chyba że w myśl tych przepisów nie istniał obowiązek opłacania składek. Definicja ta odnosi się również do ustępu 2 art. 25 ustawy, w myśl którego do liczby lat wymienionych w ustępie 1 dolicza się liczbę lat:

- 1) podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w okresie od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 grudnia 1990 r.;
- 2) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od dnia 1 lipca 1977 r. do dnia 31 grudnia 1982 r., za który była opłacana składka na Fundusz Emerytalny Rolników;
- 3) prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym - bez podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu - po ukończeniu 16. roku życia, przypadających przed dniem 1 lipca 1977 r., jednak nie wcześniej niż 25 lat przed spełnieniem warunków nabycia prawa do emerytury rolniczej lub renty inwalidzkiej rolniczej.

Rozróżnienie okresów wymienionych w art. 25 ustawy wiąże się z tym, że w tych okresach obowiązywały odrębne zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników oraz odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne rolników. Przypomnieć należy, że do 30 czerwca 1977 roku rolnicy indywidualni nie byli objęci ubezpieczeniami

społecznymi. Dopiero ustawa z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140) wprowadziła obowiązek ubezpieczenia rolników indywidualnych. W myśl art. 37 ust. 1 i 2 tej ustawy utworzono fundusz emerytalny rolników, tworzony ze składek opłacanych przez rolników oraz z dotacji budżetu Państwa. Obowiązek opłacania składek stosownie do art. 38 tej ustawy powstawał od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, w którym rolnik rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego, a ustawał - z końcem miesiąca kalendarzowego, w którym rolnik przestał prowadzić gospodarstwo rolne. Podstawę wymiaru składek stanowił przychód szacunkowy z gospodarstwa rolnego. Zwolnienie z obowiązku zapłaty składek dotyczyło tylko rolników, którzy rozpoczęli prowadzenie gospodarstwa rolnego przed ukończeniem 35 lat życia, przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania (art. 40 ustawy). Powołana wyżej ustawa z 27 października 1977 roku o zaopatrzeniu emerytalnym rolników utraciła moc z dniem 1 stycznia 1983 roku i została zastąpiona ustawą z dnia 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (j.t.: Dz.U. z 1989 r., nr 24, poz. 133). W myśl przepisów tej ustawy ubezpieczenie społeczne rolników i ich rodzin było obowiązkowe, z wyłączeniem osób, które podlegały innemu ubezpieczeniu społecznemu oraz z ubezpieczeń określonych tą ustawą zostały wyłączone osoby użytkujące wyłącznie grunty stanowiące własność związków wyznaniowych. Obowiązek ubezpieczenia wynikający z wymienionej wyżej ustawy z 14 grudnia 1982 roku wiązał się z obowiązkiem opłacania przez rolników prowadzących gospodarstwa rolne składek na Fundusz Ubezpieczenia Społecznego Rolników od 1 dnia miesiąca, w którym rolnik rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego. Rolnik był zobowiązany do opłacania składek również za domowników (art. 44). Zatem na gruncie tej ustawy obowiązek ubezpieczenia wiązał się z obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenia rolników. Rolnik, który nie płacił składek w czasie obowiązywania powołanej ustawy z 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników nie może skutecznie domagać się uwzględnienia w części składkowej renty rolniczej okresów obowiązkowego ubezpieczenia rolników, za które nie została opłacona składka na to ubezpieczenie. Inaczej mówiąc okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym, o których mowa w art. 25 ust. 2 pkt 1) obecnie obowiązującej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, to okresy za które opłacono składki w okresie obowiązywania ustawy z 14 grudnia 1982 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i ich rodzin.

Mając na uwadze powyższe rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji zawarte w punkcie 1 skarżonego wyroku w istocie sprowadzający się do zobowiązania organu rentowego do doliczenia do części składkowej emerytury po 1 % za każdy rok nieopłacania składek na ubezpieczenia w okresie wymienionym na wstępie narusza przepis art. 25 ust. 2 pkt 1) w zw. z art. 6 pkt 14) ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Dlatego też wyrok w tej części należało zmienić na podstawie art. 385 kpc i oddalić odwołanie w tym zakresie.